

4. Кудіна Л. М «Від роду до роду». Матеріали до уроків. Харків «Торсінг», 2002. 160 с.
5. Кушніренко О. М. «Українське Декоративно-ужиткове мистецтво». Монографія. Полтава – 2019. Розділ 5.
6. Манько Віра «Українська народна писанка». Львів. Монастир Монахів Студентського Уставу, 2001.
7. Михайлович Ірина «Українська народна писанка». Харків 2019. Клуб сімейного дозвілля.
8. Скуратівський Василь «Дідух». Свята українського народу. Київ «Освіта» 1995.
9. Фіцула М.М. «Педагогіка». Навчальний посібник. Київ «Академвидав» 2007.

Шинкаренко Н., викладач,
Градиська дитяча мистецька школа імені
Героя України О. І. Білаша
(м. Градиськ)

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ РАЇСИ КИРИЧЕНКО В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НАРОДНОПІСЕННОГО ВИКОНАВСТВА В УКРАЇНІ

Українська народнописенна виконавська традиція славиться своїм розмаїттям та глибокою духовною сутністю у відображенні картин буття. Проте, на сучасному етапі розвитку держави, актуальною залишається проблема відродження та збереження народнописенної виконавської традиції у всіх формах її побутування. Одним із засобів збереження цікавості до народної пісні в сольному виконанні є поєднання естрадних сценічних традицій та народнописенного виконавства. Аналізуючи особливості трансформації народнописенного виконавства, неможливо залишити поза увагою творчу діяльність Р. Кириченко.

Метою статті є з'ясувати особливості творчості Р. Кириченко в контексті розвитку та популяризації народнописенного виконавства в Україні

Наукове осмислення творчого доробку Раїси Кириченко та питання його актуалізації у сучасному культурному контексті здійснюється у ряді досліджень, зокрема: Н. Баландіною, Ю. Карчовою, Г. Кудряшовим, О. Малаховою, А. Недавнім, В. Осипенко, В. Осадчюю, В. Подригою, Я. Руденко, Н. Сулаєвою, Л. Українець, М. Яровою. Комплексний аналіз творчості Раїси Кириченко вимагає, в першу чергу, розуміння сутності народнописенного виконавства як одного з провідних чинників збереження та розвитку української культури. У першій половині ХХ століття вагомий внесок у розуміння народної пісні в цілому здійснили видатні зарубіжні та вітчизняні дослідники, зокрема – Б. Асаф'єв, Б. Барток, М. Грінченко, О. Дей, К. Квітка, З. Кодай, Ф. Колесса, О. Кошиць, А. Ольховський та ін. Сучасний етап досліджень народнописенного виконавства налічує праці таких дослідників як: С. Грица, А. Іваницький, Ю. Карчова, О. Скопцова, Т. Стенюшкіна, Є. Хекало, А. Чекановська, Р. Лоцман, Н. Шевченко, М. Ярко.

Творча діяльність Р. О. Кириченко являє собою особливий культурно-мистецький феномен як в системі народнописенного виконавства, так і в комплексі поліжанрової та полістилістичної культури українського шоу-бізнесу. Сукупність складових загальноестетичних тенденцій вітчизняної музики й образно-лексичної системи фольклору

створює той індивідуальний колорит, завдяки якому творчість Раїси Кириченко є неповторною і займає гідне місце у музичному мистецтві України. У третє тисячоліття творча спадщина співачки увійшла як яскраве явище, збагачене досвідом світової музики, переломленої кризою призму вітчизняного мистецтва й сповнене творчих пошуків. Дослідниця Ю. Карчова у своїй дисертації «Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини ХХ – початку ХХІ століть» [1] розглядає народнопісенні традиції як підгрунтя виконавського стилю Р. Кириченко. Проте, автор зазначає, що естрадний напрям відтворення української пісні на професійній сцені формується солістами і академічного, і суто естрадного звучання: Д. Гнатюк, Б. Гмиря, А. Кудлай, Р. Кириченко, Н. Матвієнко, Є. Мірошніченко. У даному контексті постає питання про стилістичне визначення виконавської манери Раїси Кириченко. На нашу думку, манера Р. О. Кириченко не підлягає до жодної з наведених характеристик, а тому постає потреба конкретизації виконавського та стилістичного синкретизму специфіки процесу сценічного оверграунду народної пісні Раїсою Кириченко.

Заслуговує уваги дослідження Н. Шевченко «Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ – початку ХХІ століть». Автор розглядає питання специфіки народнопісенного виконавства в контексті сучасної мистецької практики, дає визначення поняттю «манера співу» та уподібнює його з поняттям «виконавської техніки» як засобу розкриття індивідуальної ідеї семантики художнього твору [9, с.1].

Для більш повного та вичерпного аналізу виконавської діяльності Р. О. Кириченко необхідно звернутись до ключових етапів її біографії. Отже, першу співочу практику Раїса Кириченко пройшла у Землянківській школі, у громадському житті якої брала активну участь. Почавши працювати у колгоспі, Раїса Кириченко також співала – на фермі дівчата створили хор доярок. Одного разу в село приїхав хор Кременчуцького автозаводу, де спів Раїси Корж почув керівник колективу – Павло Отченаш, який згодом у січні 1961 запросив її в колектив.

Окремої уваги заслуговує виконавська своєрідність та вроджений музичний талант Р. Корж, адже не отримуючи спеціальної музичної освіти, вона закінчила Харківський інститут мистецтв лише в кінці 1980-х.

Починаючи з 1962 року Раїса співала в ансамблі «Веселка» Полтавської філармонії, там вона і познайомилась із своїм майбутнім чоловіком, баяністом Миколою Кириченком. 15 грудня 1963 року Раїса Корж вийшла заміж за Миколу Кириченка. На запрошення керівника ансамблю «Льонок», Анатолія Пашкевича, сім'я Кириченків переїхала до Житомира. З часом, коли у 1968 році Пашкевич очолив Черкаський народний хор, то члени сім'ї Кириченків увійшли до його складу. У 1979 році Раїсі Опанасівні було присвоєно звання Народної артистки УРСР. У 1983 році у Черкасах був створений фолк-ВІА «Росава» (керівник М. Петрина), у 1987 році Раїса Кириченко повертається до Полтави. Тут у неї виникла власна команда «Чураївна»; після успіху пісні «Пане полковнику» в її репертуарі з'являється все більше поп-шлягерів, вона записується в студії гурту «Фрістайл». У світ виходять два компакт-диски Раїси Кириченко – «Долі моєї село» та «Цвіте черемшина».

Творча діяльність Р. О. Кириченко невід'ємно пов'язана як з суто особистісними фактами її біографії так і з факторами соціо-культурного та історичного сегментів.

Українська народна пісня супроводжувала Р. Кириченко з самого дитинства та була складовою її побуту та дитячих мрій, адже з шкільних років Р. Корж почала брати активну

участь у суспільно-громадському житті Землянківської школи, де і відбулись її перші спроби сценічної практики. У 1962-1968 рр. – вона солістка Полтавської, Житомирської, Херсонської філармоній, цей етап творчості базується на регіональних виконавських традиціях та репертуарі центральної України

Завдяки композиторському генію А. Пашкевича, в репертуарі Р. Кириченко з'явилися такі твори як: «Хата моя, біла хата», «Мамина вишня», «Пісня про хліб», «Яблунова доля», «Ой, ти ніченько» (вірші Д. О. Луценка), «Степом, степом» (вірші М. Т. Негоди), «Я твоє останнє літо» (вірші М. Д. Томенка). Ці твори згодом стали перлинами репертуару Раїси Кириченко та не втрачають своєї актуальності і у виконавській практиці сьогодення.

У творчості Р. Кириченко відбуваються істотні зміни у сфері традиційної української мелодики, ладу, гармонії, ритму, фактури. Відновлення української музичної мови співачкою було дуже різноманітним як за своїми цілями, так і за сферами застосування. Саме завдяки творчості співачки підвищився інтерес до барвистості звучання, підсилилася сонорність у різному ступені, вимірах й формі, аж до появи сонорики як особливого виразного засобу [6, с. 96].

Проте, попри перехід до сольного виконавства на естрадній сцені, шлягери Р. Кириченко: «Я козачка твоя», «Моєрідне село», «Варенички», «Над мою долею», «Я горда жінка» близькі до фольклорного мелосу.

Співачка прагнула до збереження національної ідентичності українського народнопісенного виконавства. Це торкалось як аматорських побутових форм колективного виконавства, так і професійного хорового мистецтва, що згодом трансформувалось у сольновиконавський оверграунд народної пісні на естрадну сцену. Така тенденція зумовлена не лише особистісним прагненням співачки до реалізації власних сольновиконавських задумів, але і загальними тенденціями нівелювання цікавості до народнопісенного виконавства. Завдяки концертній діяльності Р. Кириченко та трансформованим у її виконанні зразкам української народної пісенної традиції, народна пісня зберігалась в умовах міської молодіжної культури. Авторські ж пісні у її виконанні з часом набували статусу «народних». Розкриття ідейного задуму за допомогою інтонування завжди сполучене у співачки з побудовою переконливої виконавської концепції.

Отже, враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що виконавський стиль Р. Кириченко – яскраве, самобутнє явище в історії української музичної культури. Він відбиває закономірності традиційного сольного народного виконавства, що зародився в умовах кореляції колективної й індивідуальної творчості як процесу становлення, розвитку й трансформації нових видів і жанрів народного музичного мистецтва. Професіоналізм сольного виконавства розцінюється як підсумок еволюції, зумовленої соціальними тенденціями, що виникають під впливом історичних процесів розвитку суспільства, суспільної й індивідуальної свідомості, а також самосвідомості особистості. Р. Кириченко як однієї із засновників сучасного виконавського «фольклоризму».

Список використаних джерел

1. Карчова Ю. І. Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : [спец.] 17.00.03 «Муз. мистецтво» / Карчова Юлія Іванівна ; М-

- во культури України, Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2016. 17 с.
2. Кудряшов Г. О. Слово про Раїсу Кириченко / Г. Кудряшов; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В.Г. Короленка, філол. ф-т, музей Р.Кириченко. Полтава : Дивосвіт, 2007. 27 с.
 1. З.Лоцман Р. Сучасний стан українського народнопісенного виконавства (автентичні та професійні сольні виконавці української народної пісні) [Електронний ресурс] / Р. Лоцман. – Режим доступу: [http:// ruslanalotsman.com.ua/ru/posts/scince/26-suchasnij-stan-ukranskogo-narodnopsennogovikonavstva.html](http://ruslanalotsman.com.ua/ru/posts/scince/26-suchasnij-stan-ukranskogo-narodnopsennogovikonavstva.html).
 3. Малахова О. Особливості реалізації естетичного коду української пісенної лірики у творчості Раїси Кириченко / О. Малахова // *Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні XX-XXI століть : до 70-ліття від дня народження Березині української пісні* : зб. наук. пр. / упоряд., відп. ред. Г. О. Кудряшов. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. С. 34 – 42.
 4. Осадча В. М. Фольклорний світ Полтавщини та феномен Раїси Кириченко / В. М. Осадча // *Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні XX-XXI століть : до 70-ліття від дня народження Березині української пісні* : зб. наук. пр. / упоряд., відп. ред. Г. О. Кудряшов. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – С. 46 – 53.
 5. Руденко Я. В. Творчість Раїси Кириченко як унікальна форма українського мистецтва // *Вісник КНУКіМ*: зб. наук. праць. Вип. 31 / Київський національний університет культури і мистецтв. – Київ, 2014. 124 с. Серія «Мистецтвознавство». С. 92-98.
 6. Шевченко Н. С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця XX – початку XXI століть: автореф. дис...канд. мистецтвознав.: 17. 00. 03 / Н. С. Шевченко; Одеська державна музична академія ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2015. 160 с.

Яковлев В., старший викладач,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК SOFT SKILLS У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Підготовка майбутніх учителів є складним і багатовекторним процесом, в результаті якого до закладів загальної середньої освіти повинні бути працевлаштовані педагоги, котрі успішно опанували всі компоненти освітньої програми й пройшли атестацію для здобуття освітнього рівня бакалавра та/чи магістра. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва має свої особливості, оскільки професійно орієнтовані навчальні дисципліни становлять основну частину навчального плану. Однак поряд із професійними компетентностями, сучасний педагог повинен володіти навичками soft skills, які є важливими для діяльності вчителя музичного мистецтва.

Тому метою дослідження є висвітлення особливостей формування навичок soft skills